

Aan de gemeenteraad
van de gemeente West Betuwe
Postbus 112
4190 CC GELDERMALEN

Onderwerp
Accountantsverslag 2024

Datum
7 juli 2025

Ons kenmerk
250732CED/ME

Behandeld door
R. Hazen
088 288 7674
RHazen@deloitte.nl

Geachte leden van de raad,

Graag bieden wij u hierbij ons accountantsverslag aan met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2024 van de gemeente West Betuwe. Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening 2024 van de gemeente West Betuwe.

De jaarrekening 2024 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente West Betuwe. Bij deze jaarrekening hebben wij op 4 juli 2025 een goedkeurende controleverklaring voor het getrouwe beeld verstrekt.

Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met onze opdrachtbevestiging gedateerd d.d. 18 december 2024 en met ons auditplan, dat op 14 oktober 2024 is besproken in uw auditcommissie.

Wij hebben de bevindingen in dit accountantsverslag besproken met het college d.d. 16 juni 2024 en toegelicht aan de auditcommissie tijdens de vergadering d.d. 18 juni 2024.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: drs. R.M.J. van Vugt RA

Deloitte Accountants B.V.
Wilhelminakade 1
3072 AP Rotterdam
Postbus 2031
3000 CA Rotterdam
Nederland

Tel: 088 288 2888
www.deloitte.nl

Inhoudsopgave

	<u>Kernpunten van de jaarrekeningcontrole</u>	4
	• <u>Kernpunten van de jaarrekeningcontrole</u>	5
	<u>Bestuurlijke samenvatting</u>	6
	• <u>Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen</u>	7
	<u>Bevindingen jaarrekening</u>	11
	• <u>De financiële positie van uw gemeente</u>	12
	• <u>Belangrijkste bevindingen uit onze controle</u>	17
	<u>Interne beheersing</u>	24
	• <u>Belangrijkste bevindingen voor de interne beheersing</u>	25
	<u>Bijlagen</u>	26
	• <u>Bijlage A1 - Gecorrigeerde controleverschillen</u>	27
	• <u>Bijlage A2 - Onzekerheden in de controle</u>	28
	• <u>Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen</u>	29
	• <u>Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2024</u>	30
	• <u>Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging</u>	32

Kernpunten van de jaarrekeningcontrole

Kernpunten van de jaarrekeningcontrole

In dit hoofdstuk zijn de kernpunten van de jaarrekeningcontrole overzichtelijk weergegeven. Deze kernpunten lichten wij in het vervolg van dit accountantsverslag nader toe. De onderwerpen linken dan ook door naar de verdiepende teksten en zijn te raadplegen door op de categorie of het onderwerp te klikken.

Categorie	Onderwerp	Observatie en/of aanbeveling
Algemeen	Controleverklaring Rechtmatigheid Fraude	- We vertrekken een goedkeurende controleverklaring bij de jaarstukken 2024. - Het college heeft in haar rechtmatigheidsverantwoording rechtmatigheidsfouten gerapporteerd groter dan de verantwoordingsgrens. Het totaal aan rechtmatigheidsfouten gerapporteerd in de rechtmatigheidsverantwoording bedraagt € 9,7 miljoen, waarvan € 5,8 miljoen als acceptabel kan worden aangemerkt. - De gemeente heeft een actuele frauderisicoanalyse opgesteld, welke door het college is vastgesteld.
Financiën	Financiële positie Realiteitsgehalte begroting Kwaliteit jaarstukken	- De reservepositie ultimo 2024 is met € 0,7 miljoen gedaald ten opzichte van 2023. - De gerealiseerde lasten vóór mutaties in de reserves wijken fors af van de lasten in de begroting na wijziging. De gerealiseerde lasten vóór mutaties in de reserves bedragen € 174,2 miljoen, terwijl in de begroting na wijziging € 188,8 miljoen aan lasten vóór mutaties in de reserves was opgenomen. - De jaarstukken 2024 voldoen aan de vereisten uit het BBV.
Sociaal domein	Lasten Jeugd en Wmo Pgb's	- Op basis van de door ons uitgevoerde controle moeten wij de zorgkosten waarvoor géén productieverantwoording met controleverklaring is aangeleverd aanmerken als onzeker. Voor WMO is dit € 0,1 miljoen en voor Jeugd is € 0,6 miljoen aangemerkt als onzeker. - Wij hebben geen zekerheid kunnen verkrijgen over de prestatielevering van de Pgb-lasten voor jeugdhulp. Wij merken een bedrag van € 0,5 miljoen derhalve aan als onzeker.
Grondexploitatie	Schattingen Voorziening	- De grondexploitaties zijn getrouw weergegeven blijkens onze controlewerkzaamheden. - De gemeente West Betuwe heeft haar voorzieningen voor verlieslatende complexen geactualiseerd en in overeenstemming gebracht met de verwachte negatieve resultaten per grondexploitatie.
IT-omgeving	Bevindingen IT-audit	Wij hebben vastgesteld dat geen sprake is van noemenswaardige wijzigingen binnen de IT-omgeving. Derhalve hebben wij ons gefocust op de follow-up van in eerdere jaren geconstateerde bevindingen.

Bestuurlijke samenvatting

Bestuurlijk relevante bevindingen
en aanbevelingen jaarrekeningcontrole

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Getrouwheid

- Wij hebben een goedkeurende controleverklaring verstrekt voor het getrouwe beeld van de jaarrekening, inclusief de daarin opgenomen rechtmatigheidsverantwoording van het college.
- De gehanteerde materialiteit voor fouten en onzekerheden bedraagt € 2,0 miljoen respectievelijk € 6,0 miljoen.
- Naast onze opdrachtbevestiging zijn het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de door uw raad op 2 juli 2024 vastgestelde controleverordening bepalend (geweest) voor onze controle.
- Er is sprake van een niet-gecorrigeerde fout van € 0,5 miljoen als gevolg van het te veel toerekenen van rente aan de taakvelden. Deze fout leidt niet tot een niet-goedkeurende controleverklaring.
- Wij hebben tijdens onze controle van de WNT geen niet-gecorrigeerde feitelijke afwijkingen geïdentificeerd die de materialiteitsgrens conform het controleprotocol WNT te boven gaan.

Rechtmatigheid

- Het college van B&W heeft in zijn rechtmatigheidsverantwoording fouten gerapporteerd die de verantwoordingsgrens overschrijden. Het totaal aan onrechtmatigheden bedraagt € 9,7 miljoen. Een deel hiervan betreft overschrijdingen van lasten op taakvelden waarvoor niet tijdig een begrotingswijziging is vastgesteld, ter grootte van € 4,9 miljoen. Daarnaast is sprake van een overschrijding van investeringskredieten van € 0,6 miljoen en van ongeautoriseerde mutaties in reserves ter hoogte van € 0,3 miljoen. Tot slot is een bedrag van € 3,9 miljoen onrechtmatig vanwege inkopen die ten onrechte niet Europees zijn aanbesteed. Van de totale onrechtmatigheden merkt uw college een bedrag van € 5,8 miljoen aan als acceptabel; dit betreft alle begrotingsonrechtmatigheden. In de paragraaf bedrijfsvoering zijn de bevindingen groter dan de rapporteringstolerantie toegelicht door het college.
- De gehanteerde verantwoordings- en rapportagegrens bedraagt € 2,0 miljoen respectievelijk € 100.000.
- Wij hebben de conclusies van het college in ons getrouwheidsoordeel betrokken waaruit geen materiële tekortkomingen zijn gebleken.
- Wij hebben geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd ten aanzien van de SiSa-bijlage die als bijlage bij de jaarstukken is opgenomen. In [Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2024](#) is de voorgeschreven tabel met fouten en onzekerheden opgenomen.

Welke verbeteringen zien wij?

Wij zien dat uw gemeente de volgende verbeteringen heeft gerealiseerd:

- De kwaliteit van het opstel- en controledossier, waaronder de onderbouwingen waren evenals vorig jaar van voldoende kwaliteit.
- De gemeente West Betuwe besteedt op een goede manier aandacht aan de thema's fraude en integriteit, en treedt daarover tijdig met ons in contact.
- De kwaliteit van het samensteldossier rondom de specifieke uitkeringen (SiSa) is verbeterd ten opzichte van voorgaand jaar. De omvang van het aantal regelingen is nog altijd groot en vraagt veel van de ambtelijke organisatie. Aandacht voor de kwaliteit van de onderbouwingen waaronder aansluitingen en het bepalen van de overlopende post blijft een aandachtspunt voor de specifieke uitkeringen.

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Financiële positie

- De reservepositie ultimo 2024 is afgenomen ten opzichte van 2023.
- De beschikbare weerstandscapaciteit ultimo 2024 bedraagt € 29,5 miljoen (2023: € 30,0 miljoen). Deze weerstandscapaciteit is hoger dan de door de gemeente West Betuwe onderkende en aanwezige risico's van € 19,8 miljoen (2023: € 19,0 miljoen) en kan worden aangemerkt als ruim voldoende.

Frauderisicoanalyse

Via onderzoeken en interne controles besteedt uw gemeente passende aandacht aan de onderwerpen fraude en integriteit. Daarnaast actualiseert u ieder jaar uw interne frauderisicoanalyse. Wij hebben vastgesteld dat u op een adequate wijze opvolging geeft aan integriteitsmeldingen. Tijdens onze controle over 2024 zijn door ons geen fraudegevallen geconstateerd.

Kwaliteit verslaggeving

Tijdens de controle hebben wij het door het management toegepaste proces met betrekking tot belangrijke verslaggevingsvraagstukken geëvalueerd. Hierbij valt te denken aan het proces om tot schattingen te komen, zoals bij de grondexploitatie en de voorzieningen. Bij processen waarbij wij dat nodig achtten, hebben wij specialisten betrokken.

Interne beheersing

- Op basis van de interim-controle 2024 hebben wij bevindingen geïdentificeerd in de interne beheersingsmaatregelen voor de financiële verslaggeving. Onze belangrijkste bevindingen zijn met u gedeeld. In het voorliggende accountantsverslag vindt u onze bevindingen naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole.
- Uit onze werkzaamheden op de General IT Controls (GITC's) zijn bevindingen naar voren gekomen met een diversiteit aan impact. Op basis van deze bevindingen concluderen wij dat de kwaliteit van de GITC's op dit moment nog onvoldoende is om in het kader van de audit een systeemgerichte controleaanpak te hanteren. Wij hebben daarom uitsluitend gegevensgerichte controlewerkzaamheden verricht, waaronder detailcontroles. Hierbij zijn geen afwijkingen geconstateerd.
- Wij trekken samen met uw gemeente op in het proces van het digitaliseren van de interim- en jaarrekeningcontrole. Tijdens onze controle zetten wij hiertoe diverse tools in.

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Sociaal domein

- Op basis van de door ons uitgevoerde controle moeten wij de zorgkosten waarvoor géén productieverantwoording met controleverklaring is aangeleverd, aanmerken als onzeker. Voor WMO is dit € 0,1 miljoen en voor Jeugd is € 0,6 miljoen aangemerkt als onzeker.
- Uw organisatie heeft aanvullende werkzaamheden uitgevoerd om zekerheid te verkrijgen over de prestatielevering van de PGB-bestedingen. Voor een deel van de bestedingen is dit echter niet gelukt. Wij merken een bedrag van € 0,5 miljoen derhalve aan als onzeker.

Grondexploitatie

- Voor de grondexploitatie hebben wij het proces, de dossiervorming en de onderbouwingen beoordeeld waarop het management de geactualiseerde schattingen heeft gebaseerd. Wij hebben onder andere de realisatie en de geactualiseerde schattingen ultimo 2024 versus de schattingen in de jaarrekening 2023 geanalyseerd ('backtesting').
- Tevens hebben wij detailwerkzaamheden verricht op belangrijke schattingsonderdelen in de voor de accountantscontrole relevante grondexploitatie-begrotingen, waarbij aandacht besteed is aan de aannemelijkheid van de gedane veronderstellingen en aan de juiste toepassing van het Besluit Begroting en Verantwoording hierin. Op grond van de door ons verrichtte werkzaamheden concluderen wij dat de uitgangspunten die in de grondexploitaties, en dus in de jaarrekening 2024, zijn verwerkt, door ons zijn getoetst als aannemelijk kunnen worden aangemerkt.
- De belangrijke thema's die in 2024 gespeeld hebben bij de controle van de waardering van de grondexploitaties, zoals de macro economische ontwikkelingen en de impact hiervan op het verwachte resultaat van de grondexploitaties, hebben wij verder uitgewerkt in het onderdeel "Voorraad onderhanden werk (grondexploitatie)".
- De gemeenteraad heeft op 24 juni 2025 het masterplan en de aangepaste grondexploitatie voor Hondsgemet-Noord vastgesteld. Daarmee is de eerder bestaande onzekerheid over de waardering van de gronden weggenomen. De nieuwe grondexploitatie toont een positief resultaat en bevestigt dat er geen aanleiding is voor afwaardering. Conform BBV-regels wordt in de jaarrekening nog uitgegaan van het oude plan, maar dit heeft geen invloed op de boekwaarde.
- Wij zijn van mening dat de waardering van de grondexploitatie op basis van de hiervoor beschreven werkzaamheden en bevindingen juist is en consistent is met voorgaand jaar.

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

IT-omgeving

- Wij hebben geen significante tekortkomingen gesignaleerd in de automatiseringsomgeving.
- Wij hebben in 2024 een IT-audit uitgevoerd. Wij hebben bevindingen geconstateerd ten aanzien van de controles rond logische toegangsbeveiliging en wijzigingsbeheer. Als gevolg van deze bevindingen kunnen wij nog niet volledig steunen op de IT-omgeving. Tegelijkertijd concluderen wij echter dat deze tekortkomingen niet leiden tot aanvullende risico's binnen uw administratieve organisatie. Wij lichten onze bevindingen op [pagina 25](#) nader aan u toe.

Overig

- Zie de bijlagen A bij dit accountantsverslag waaruit blijkt welke (niet)-gecorrigeerde bevindingen, onzekerheden en tekortkomingen in de toelichtingen wij hebben geconstateerd.
- In bijlage C is onze volledige onafhankelijkheidsbevestiging te vinden.

Bevindingen jaarrekening

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw gemeente

De vermogenspositie van uw gemeente is afgenomen

Het BBV, de verslaggevingsregels voor gemeenten, maakt een duidelijk onderscheid tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen. Er mogen geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen worden gemuteerd. De mutaties in het eigen vermogen vinden plaats door middel van de resultaatbestemming.

Het gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten over het boekjaar 2024 bedraagt € 0,7 miljoen nadelig. Per saldo is tussentijds € 5,4 miljoen aan de reserves onttrokken, zodat het uiteindelijk gerealiseerde resultaat over 2024 circa € 4,7 miljoen voordelig bedraagt. Dit resultaat is afzonderlijk vermeld onder het eigen vermogen in de balans.

In het overzicht hiernaast hebben wij de ontwikkeling van het eigen vermogen opgenomen. De omvang van het eigen vermogen bedraagt ultimo 2024 circa 44% van het balanstotaal (ultimo 2023: 50% van het balanstotaal) en is verslechterd ten opzichte van 2023.

Saldo baten en lasten

Het feitelijke saldo van baten en lasten in een jaar is weergegeven als het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten. Daarnaast kent de gemeente het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse resultaatbestemming. Deze tussentijdse resultaatbestemming bestaat uit de onttrekkingen aan en stortingen in reserves gedurende het boekjaar. Deze mutaties in reserves vinden plaats op basis van door de gemeenteraad genomen besluiten. Het gerealiseerde resultaat is dus mede het gevolg van de eerdere politieke besluitvorming.

Wat het voorgaande concreet betekent voor uw gemeente hebben wij in het overzicht hiernaast weergegeven.

Eigen vermogen (x € 1 miljoen)	2024	2023	2022	2021
Eigen vermogen per 1 januari	110,9	111,6	109,5	101,1
Tussentijdse resultaatbestemming	-/- 5,4	-/- 10,5	0,3	16,2
Gerealiseerd resultaat	4,7	9,8	1,8	13,5
Gerealiseerd totaalsaldo baten en lasten	-/- 0,7	-/- 0,7	2,1	-/- 2,7
Directe vermogensmutatie				11,1
Eigen vermogen per 31 december	110,2	110,9	111,6	109,5

Exploitatieresultaat 2024 (x € 1 miljoen)

Totale baten	173,5
Totale lasten	-/- 174,2
Gerealiseerd totaalsaldo baten en lasten	-/- 0,7
Af: stortingen in reserves	-/- 27,0
Bij: onttrekkingen aan reserves	32,4
Saldo mutaties reserves	5,4
Gerealiseerd resultaat	4,7

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw gemeente

Het overzicht van baten en lasten over het boekjaar 2024 laat een nadelig gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten van € 0,7 miljoen zien, ten opzichte van een begroot nadelig saldo van € 17,3 miljoen (begroting na wijziging).

De jaarrekening 2024 sluit – na verwerking van de mutaties in reserves – met een voordelig gerealiseerd resultaat van circa € 4,7 miljoen.

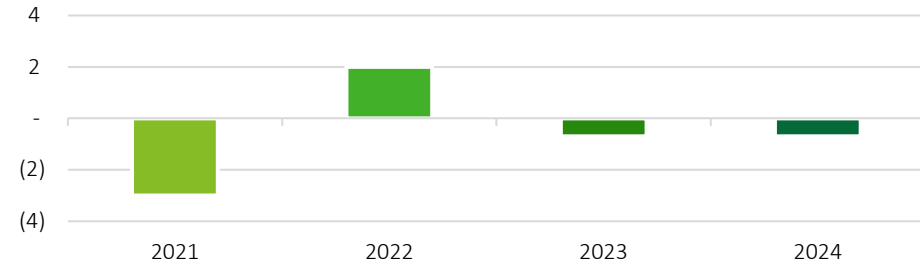
In de programmaverantwoording geeft het college per programma op hoofdlijnen een verklaring voor de gerealiseerde afwijkingen ten opzichte van de begroting na wijziging. De gemeente heeft de belangrijkste verschillen toegelicht en heeft de financiële impact ervan in kaart gebracht.

Belangrijke afwijkingen tussen het begrote en het gerealiseerde resultaat 2024 hebben betrekking op de volgende programma's:

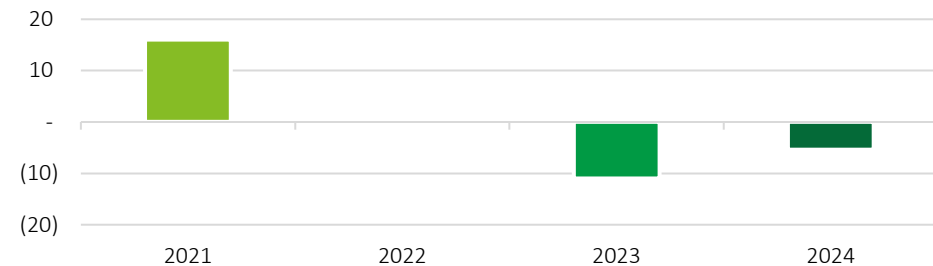
- Wonen (gerealiseerde lasten € 2,5 miljoen lager dan begroting).
- Leven (gerealiseerde lasten € 11,8 miljoen lager dan begroting).

In de paragraaf bedrijfsvoering heeft het college de rechtmatigheid van de begrotingsafwijkingen nader toegelicht.

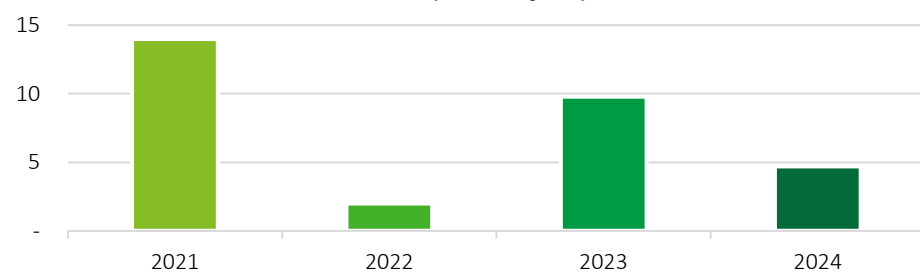
**Gerealiseerd totaalsaldo baten en lasten
(x € 1 miljoen)**

**Mutaties in reserves
(x € 1 miljoen)**

**Gerealiseerd resultaat
(x € 1 miljoen)**

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw gemeente

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Als sprake is van een forse schuld en veel eigen vermogen (totaal van algemene en bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente.

Grondexploitatiequote

De grondexploitatiequote geeft aan hoe groot de grondpositie (waarde van de grond) is ten opzichte van de totale baten van de gemeente. In de regel geldt: hoe hoger de grondexploitatiequote, hoe groter het risico dat de gemeente loopt.

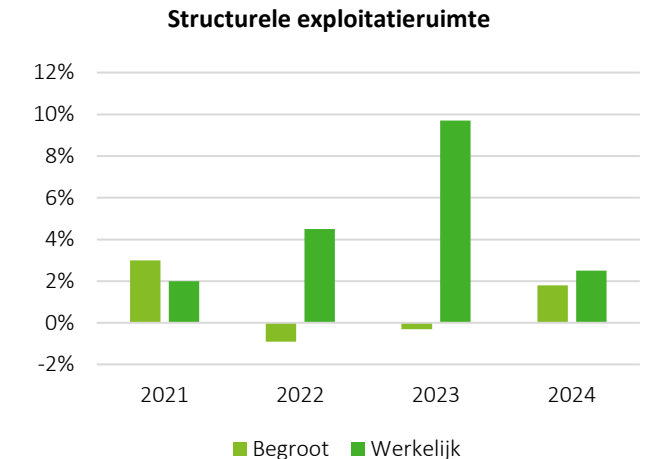
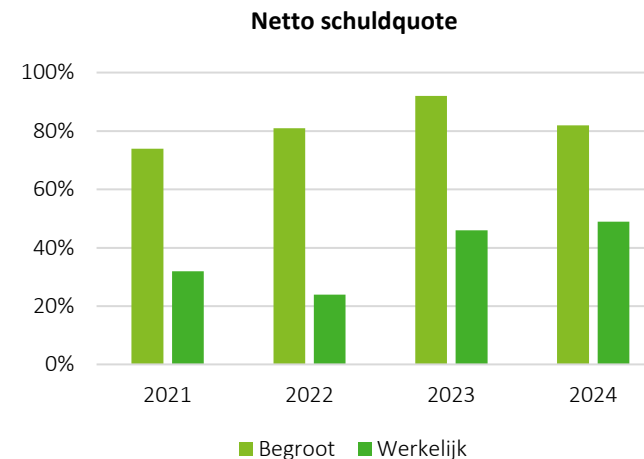
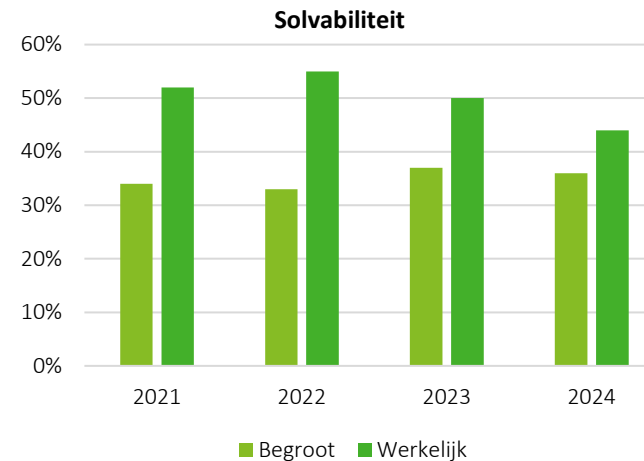
Netto schuldquote

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de 'druk' van de rentelasten en aflossingen op de exploitatie.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is ook van belang te kijken naar de structurele baten en lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van leningen) te dekken.

Kengetallen voor gemeente West Betuwe (begroot en werkelijk over de periode 2021-2024)

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw gemeente

Voorspellende waarde van uw begroting

De jaarrekening 2024 sluit met een positief gerealiseerd resultaat van circa € 4,7 miljoen. De begroting is voor uw gemeente een belangrijk sturingsinstrument. Het is een kaderstellend document waarmee de gemeenteraad financiële en beleidsmatige kaders vaststelt waarbinnen het college haar beleid en doelen kan realiseren.

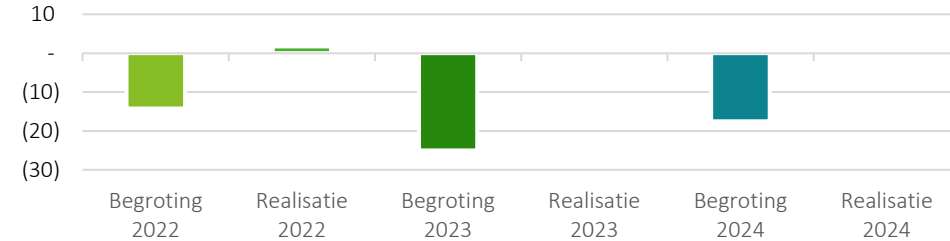
De gemeenteraad heeft de focus gelegd op het realiseren van de gestelde doelen. De realiteit hiervan is echter niet altijd in balans met de beschikbare capaciteit en mogelijkheden. Hiermee is de begroting meer gebaseerd op uw politiek-bestuurlijke ambities dan op wat uw gemeente daadwerkelijk met de beschikbare middelen en capaciteit kan realiseren.

Uw organisatie is zich bewust van deze problematiek. In dit licht adviseren wij u dit nader te onderzoeken en eventueel maatregelen te nemen om de voorspellende waarde van de begroting van zowel de investeringen als de baten en lasten en de uitvoeringskracht ervan dichterbij elkaar te brengen.

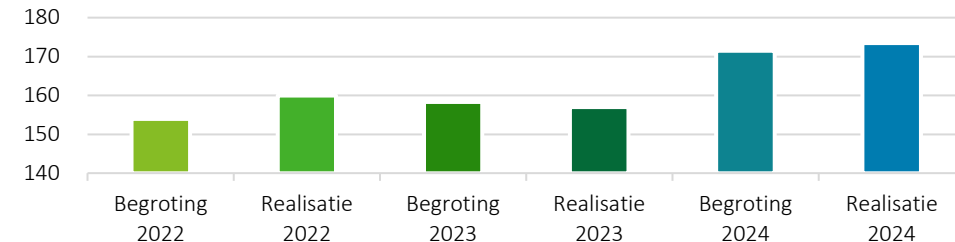
Kwaliteit en transparantie van de jaarstukken

Bij de jaarrekeningcontrole hebben wij vastgesteld dat uw jaarstukken 2024 voldoen aan de vereisten uit het BBV. Wij hebben bij onze werkzaamheden de jaarstukken integraal doorgenomen en hebben daarbij – naast de verenigbaarheid van jaarverslag en jaarrekening – vanuit het belang en begrip van de gebruikers van de jaarstukken vooral gelet op de toegankelijkheid en begrijpelijkheid van de daarin opgenomen toelichtingen en analyses.

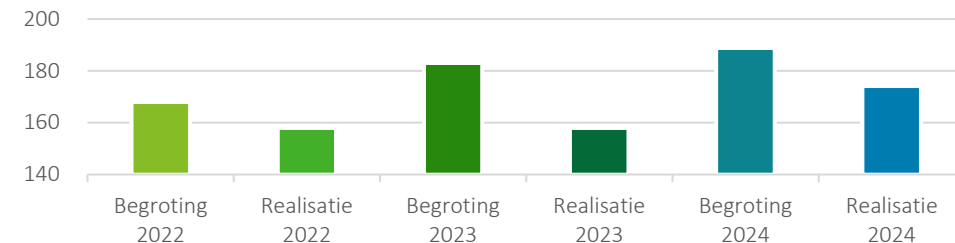
Saldo baten en lasten | Begroting vs realisatie
(x € 1 miljoen)

Baten | Begroting vs realisatie (excl. mutaties reserves)
(x € 1 miljoen)

Lasten | Begroting vs realisatie (excl. mutaties reserves)
(x € 1 miljoen)

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw gemeente

Het weerstandsvermogen is afgenomen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit op basis van de door de gemeente geschatte risico's. Beiden zijn gemuteerd in 2024; de ratio weerstandsvermogen is met 0,1 afgenomen.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De door uw gemeente berekende beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 29,5 miljoen (2023: € 30,0 miljoen). De beschikbare weerstandscapaciteit is afgenomen ten opzichte van voorgaand jaar.

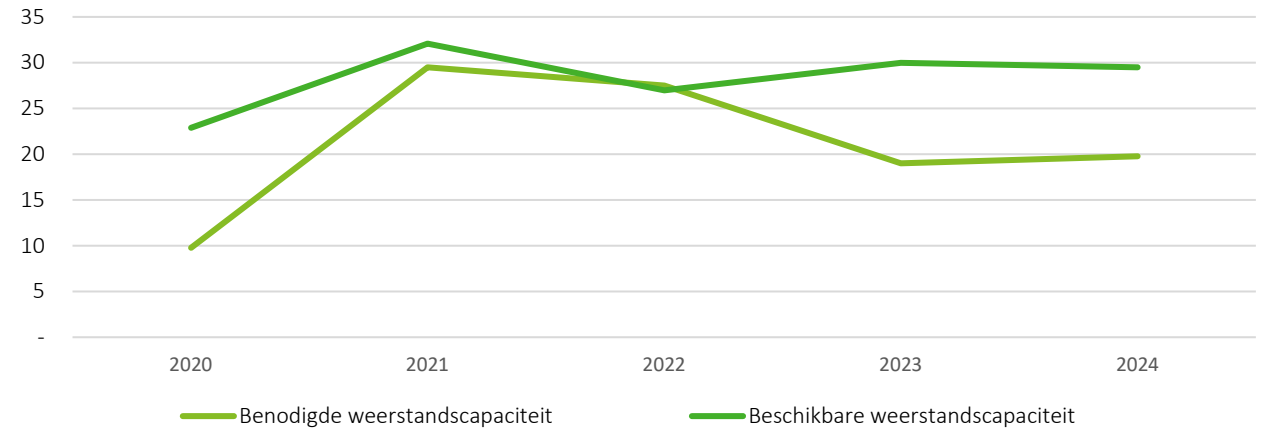
Benodigde weerstandscapaciteit

De inventarisatie van risico's – die in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' van het jaarverslag is opgenomen – geeft een indicatie van de financiële omvang van de belangrijkste (specifieke) risico's, inclusief een schatting van de kans dat het geïdentificeerde risico zich voordoet, om daarmee de benodigde weerstandscapaciteit te kunnen bepalen. Daarbij geeft het college een doorlopend inzicht in de grootste risico's (qua financiële impact en kans) voor uw gemeente, en is vermeld welke risico's zijn vervallen en/of nieuw zijn geïdentificeerd. Ook is een inhoudelijke toelichting gegeven op nieuw gedefinieerde en gewijzigde risico's in de top van de belangrijkste risico's.

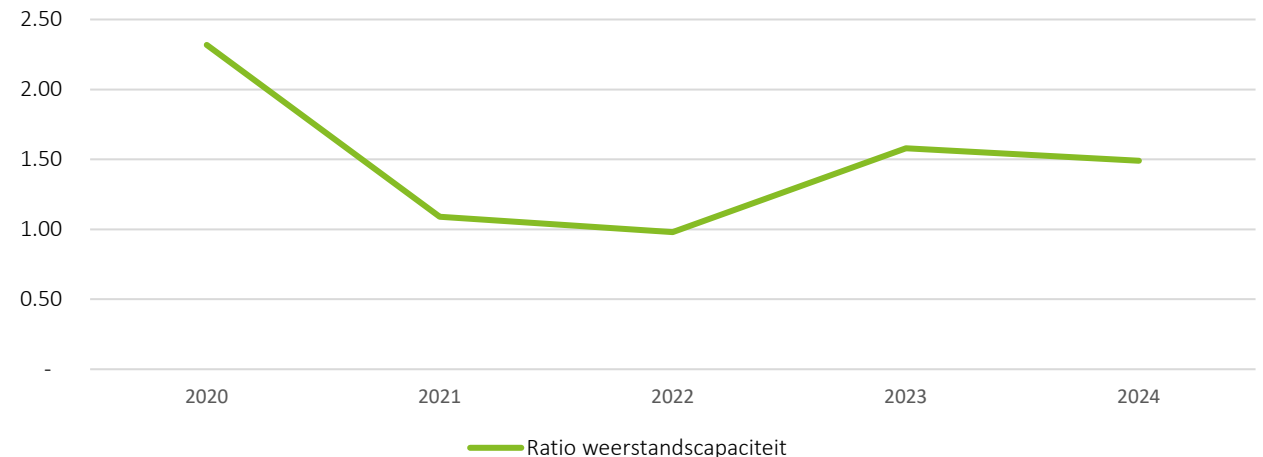
Uw gemeente heeft op basis van deze risico-inventarisatie berekend wat de benodigde weerstandscapaciteit is. Het berekende bedrag voor specifieke risico's bedraagt € 19,8 miljoen (2023: € 19,0 miljoen). Ten opzichte van 2023 is hiermee sprake van een toename.

Uw weerstandscapaciteit van € 29,5 miljoen is toereikend in relatie tot de berekende risico's van € 19,8 miljoen. Dit heeft het college inhoudelijk nader toegelicht in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' van het jaarverslag.

Weerstandscapaciteit
(x € 1 miljoen)

Ratio weerstandscapaciteit

Rechtmatigheidsverantwoording

Algemeen

Het college neemt in de jaarrekening een rechtmatigheidsverantwoording op waarin zij zich verantwoordt over de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties (inclusief begrotingsrechtmatigheid). Een uitgebreidere toelichting op de onrechtmatigheden en de vervolgacties om deze op te lossen/te voorkomen is opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering van het jaarverslag.

Verantwoordings- en rapportagegrens

De gemeenteraad heeft de verantwoordings- en rapportagegrens vastgesteld. De verantwoordingsgrens heeft het college gehanteerd bij het opmaken van de rechtmatigheidsverantwoording en de uiteindelijke conclusie daaromtrent. Fouten en onduidelijkheden die de verantwoordingsgrens niet overschrijden, zorgen voor een positieve uiting van het college waaruit blijkt dat de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. De rapporteringsgrens bepaalt de diepgang van de toelichting van het college in de paragraaf bedrijfsvoering.

Uit de in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording blijkt dat de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde verantwoordingsgrens. Het totaal van onrechtmatigheden bedraagt € 9,7 miljoen, waarvan uw college een bedrag van € 5,8 miljoen aan onrechtmatigheden, overeenkomstig de regels in de financiële verordening, als acceptabel aanmerkt.

Normenkader

Het college heeft het van toepassing zijnde normenkader in kaart gebracht. Dit normenkader is door de gemeenteraad vastgesteld in haar vergadering d.d. 24 juni 2025. Wij hebben vastgesteld dat dit normenkader leidend is geweest voor het college om te komen tot de rechtmatigheidsverantwoording en de toelichtingen in de paragraaf bedrijfsvoering.

Verder zijn de financiële verordening en de controleverordening van toepassing, zoals vastgesteld door de gemeenteraad in haar vergadering van 2 juli 2024. In de financiële verordening zijn eveneens specifieke richtlijnen opgenomen over de wijze en diepgang van rapporteren over rechtmatigheid en de wijze waarop het college om dient te gaan met begrotingsafwijkingen. Deze komen hierna nader aan bod.

Begrotingscriterium

Bij de rechtmatigheidsverantwoording vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten, lasten en balansmutaties, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en de hiermee samenhangende programma's (begrotingscriterium). Uitgangspunt hiervoor is het niveau waarop de raad de budgetten in de begroting en bij investeringen geautoriseerd heeft. In de begroting zijn de bedragen voor de lasten en baten vermeld die door de raad zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting.

De gemeenteraad en het college hebben afspraken gemaakt in welke situatie lastenoverschrijdingen onrechtmatig maar acceptabel zijn (lastenoverschrijdingen zijn en blijven onrechtmatig, maar zijn onder voorwaarden acceptabel wat betekent dat het college deze niet hoeft toe te lichten in de paragraaf bedrijfsvoering. Hieruit blijkt het volgende:

Overschrijding lasten taakvelden

€ 4,9 miljoen, waarvan het volledige bedrag als acceptabel is aangemerkt.

Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)

€ 0,6 miljoen, waarvan het volledige bedrag als acceptabel is aangemerkt.

Ongeautoriseerde reservemutaties

€ 0,3 miljoen, waarvan het volledige bedrag als acceptabel is aangemerkt.

Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld aan de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen c.q. voorwaarden zijn afkomstig uit de relevante wet- en regelgeving zoals opgenomen in het normenkader, en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur.

Gemeenten stellen via de financiële verordening en/of onderliggende nota's kaders vast die van invloed zijn op verslaggeving. Het gaat hier om de invulling van de ruimte die het BBV geeft voor eigen gemeentelijke kaders. Denk hierbij aan grenzen voor het activeren van investeringen, afschrijvingstermijnen, omgang met reserves en voorzieningen en dergelijke. Deze vallen onder het getrouwe beeld en vallen per definitie onder de reikwijdte van de reguliere accountantscontrole. Ook voorwaarden die direct van invloed zijn op de verslaggeving c.q. het getrouwe beeld van de jaarrekening worden niet opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Hierbij kan worden gedacht aan het niet naleven van voorwaarden met betrekking tot recht, hoogte, duur, termijnen, normbedragen, doelgroep en grondslag bij bijvoorbeeld bijstandsverlening, maatschappelijke ondersteuning, inkomensoverdrachten en het opleggen van belastingen dat tot gevolg heeft dat de bijhorende lasten of opbrengsten onjuist of onvolledig zijn. Het niet naleven van deze voorwaarden heeft direct invloed op het getrouwe beeld van deze posten in de jaarrekening.

Die onderwerpen die niet onder het getrouwheidsoordeel van de accountant vallen, hebben we onderstaand nader toegelicht inclusief de wijze waarop het college deze in haar werkzaamheden heeft betrokken.

Aanbestedingen

Uw gemeente voert jaarlijks een uitgebreide spendanalyse uit in het kader van de controle op de naleving van de aanbestedingsregels. Deze analyse wordt in afstemming met ons opgesteld. Op basis van de analyse over het afgelopen jaar is voor een totaalbedrag van € 3,9 miljoen aan onrechtmatigheden vastgesteld, voortkomend uit het niet naleven van de Europese aanbestedingsregels. In de volgende pagina lichten wij deze bevindingen nader toe.

Europese aanbestedingen

Algemeen

De naleving van Europese aanbestedingsregels is voor veel organisaties complexe materie. Als gevolg van complexe regelgeving en het aantal betrokkenen bij het inkoopproces, kan eenvoudig een verkeerde (niet Europese) aanbestedingsprocedure worden gekozen. In de managementletter 2024 d.d. 15 februari maart hebben wij toegelicht welke maatregelen uw medewerkers hebben getroffen om de naleving van de interne- en Europese aanbestedingsregels beter te borgen en aanbestedingsafwijkingen verder terug te dringen. Echter hebben wij voor boekjaar 2024 een toename geconstateerd in de omvang en het aantal onrechtmatig aanbestede contracten. Onze adviezen zoals opgenomen in de managementletter 2024 blijven dan ook (deels) van kracht.

Interne controlewerkzaamheden VIC-team

De kwaliteit van de interne controlewerkzaamheden op de Europese aanbestedingen die over 2024 zijn uitgevoerd is goed. De wijze waarop overwegingen en conclusies zijn vastgelegd, achten wij toereikend. De onrechtmatige aanbestedingen zijn op juiste wijze verantwoord onder het voorwaardencriterium in de rechtmatigheidsverantwoording. Als onderdeel van onze controle op de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording hebben wij de werkzaamheden van het VIC-team beoordeeld en kwamen wij tot dezelfde conclusie.

Foutenevaluatie

In de rechtmatigheidsverantwoording 2024 is opgenomen dat de onrechtmatigheden ten aanzien van de Europese aanbestedingen € 3,9 miljoen (2023: € 0,5 miljoen) zijn. De aanbestedingsfouten 2024 zijn als volgt te duiden:

Aard rechtmatigheidsafwijking	Omvang
Doorlopende onrechtmatige overeenkomsten uit voorgaande jaren, geen nieuwe beheershandeling in 2024	€ 3.582.216 10 overeenkomsten
Doorlopende onrechtmatige overeenkomsten uit het verleden, welke in 2024 zijn verlengd en tot een overschrijding en daarmee onrechtmatigheid leiden.	€ 268.336 1 overeenkomst
Totale rechtmatigheidsafwijking 2024	€3.850.539

Rechtmatigheidsafwijking getrouw weergegeven

De geconstateerde rechtmatigheidsafwijkingen zijn in de rechtmatigheidsverantwoording juist en volledig toegelicht. Daarmee is op dit onderdeel sprake van een getrouwe weergave van de werkelijkheid. De vastgestelde afwijking bij de EU-aanbestedingen leidt dan ook niet tot fouten of onzekerheden die meewegen in ons getrouwheidsoordeel over de jaarrekening.

Vanuit uw organisatie hebben wij begrepen dat bij het grootste deel van de betrokken dossiers inmiddels actie is ondernomen of dat dit op korte termijn zal gebeuren. In diverse gevallen zijn nieuwe aanbestedingsprocedures opgestart. Deze maatregelen zijn erop gericht om de geconstateerde onrechtmatigheden te herstellen en het risico op doorlopende fouten in de toekomst te beperken.

Sociaal domein en SiSa

Sociaal domein | PGB-bestedingen

De PGB-bestedingen zijn (verplicht) belegd bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB). De accountant van de SVB heeft – net als in voorgaande jaren – bij de PGB-verantwoordingen voor Jeugd en Wmo over 2024 een controleverklaring met beperking verstrekt. De PGB-bestedingen over 2024 bedragen circa € 0,7 miljoen.

Uw organisatie heeft zelf aanvullende werkzaamheden uitgevoerd om zekerheid te verkrijgen over de prestatielevering van de PGB-bestedingen. Voor een deel van de bestedingen is dit echt niet gelukt. Wij merken een bedrag van € 0,5 miljoen derhalve aan als onzeker.

Sociaal domein | Productieverantwoordingen

De gemeente heeft voor de uitvoering van de Wmo en de Jeugdzorg overeenkomsten gesloten met zorgaanbieders. De zorgaanbieders verantwoorden jaarlijks hun productie (aantal zorgleveringen maal de afgesproken prijs) door middel van een productieverantwoording. Afhankelijk van de omvang van de productie moet de zorgaanbieder de verantwoording voorzien van een controleverklaring van een accountant. Op deze manier verkrijgt de gemeente zekerheid over de rechtmatigheid van de zorgkosten.

Op basis van de door ons uitgevoerde controle moeten wij de zorgkosten waarvoor géén productieverantwoording met controleverklaring is aangeleverd aanmerken als onzeker. In totaal merken wij € 0,7 miljoen (2023: € 1,1 miljoen) aan als onzeker.

SiSa

Wij constateren dat het controle- en verantwoordingsproces rondom de SiSa-bijlage in 2024 beter is verlopen dan in het voorgaande jaar. Hoewel het aantal regelingen is afgenomen van 37 in 2023 naar 32 in 2024, blijft het opstellen van de verantwoordingsdossiers een aanzienlijke inspanning vragen van de ambtelijke organisatie.

De gemeente heeft het afgelopen jaar stappen gezet ter verbetering van de kwaliteit van het SiSa-opsteldossier. Positief is dat er gedurende het jaar bij complexe regelingen tijdig contact met ons is gezocht om de aanlevering te optimaliseren. Desondanks constateren wij dat de verantwoordingsdossiers bij enkele regelingen nog niet altijd juist en volledig zijn aangeleverd en dat het soms onduidelijk blijft wat exact van de organisatie wordt verwacht.

Wij blijven dan ook het belang benadrukken van een tijdige start met het opstellen van de verantwoordingsdossiers, conform de centrale werkinstructie. Ook is het belangrijk dat er gedurende het jaar structurele afstemming plaatsvindt tussen uw organisatie en de accountant bij vragen of onduidelijkheden.

Tot slot vragen wij in het bijzonder aandacht voor een inhoudelijke kwaliteitscontrole voorafgaand aan het aanbieden van de verantwoordingsdossiers aan de accountant.

Voorraad onderhanden werk (grondexploitatie)

De voorraad onderhanden werk

De balanspost met de belangrijkste schattingen in de jaarrekening betreft de voorraad onderhanden werk, waaronder de bouwgronden in exploitatie (grondexploitatie). Deze balanspost is door het saldo ultimo 2024 ad € 32,3 miljoen relevant voor de accountantscontrole, maar ook door de schattingen die een rol spelen bij het ramen van de in 2025 e.v. nog te realiseren baten ad € 93,0 miljoen en lasten ad € 62,7 miljoen. De nog te realiseren baten en lasten vormen samen met de boekwaarde de basis voor de waardering in de jaarrekening, oftewel het verwachte resultaat bij afsluiting van de projecten. Dit leidt tot een voorziening indien het college verwacht dat het project verlieslatend is en tot (tussentijdse) winstneming bij een verwachte winst. Voor de waardering van grondexploitatie dient de gemeente per individueel project te bepalen of de gemeente de boekwaarde plus de in de toekomst nog te realiseren kosten en opbrengsten, naar beste schatting, terugverdiend. Ultimo 2024 gaat het om tien individuele projecten.

De gemeente West Betuwe schat ultimo 2024 in dat de totale omvang van de niet terug te verdienen kosten op de gehele grondexploitatie circa € 24,9 miljoen bedraagt (2023: € 24,8 miljoen). Hiervoor is een voorziening getroffen. Deze voorziening is geheel in mindering gebracht op de bouwgronden in exploitatie. Dit is in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording.

Het controleproces van de waardering van de voorraad onderhanden werk

De risico's voor de grondexploitatie zijn in essentie terug te brengen tot vijf P's:

- **Planning:** is de tijdsplanning van de projecten afgestemd op de (on)mogelijkheden in de markt. Immers, de marktbehoefte bepaalt welke projecten op welk moment te realiseren zijn.
- **Programmering:** in de afgelopen jaren hebben economische ontwikkelingen geleid tot belangrijke wijzigingen in vooral de woningbehoefte. Is er een kritische analyse gemaakt van de 'mix' van woningen (huur, koop, vrije kavels, appartementen, etc.) in de projecten, in relatie tot de huidige marktvraag in de gemeente?

- **Prijs:** de verkoopprijzen van woningen, en dus van grond, hebben langere tijd onder druk gestaan. Deze situatie is omgeslagen in een grote vraag naar woningen en grond, waardoor de grondprijs zich in een hoog tempo in positieve zin ontwikkelt. Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd en welke grondprijzen bovenwaarts moeten worden bijgesteld als gevolg van de grotere vraag en de positieve marktontwikkelingen?
- **Plankosten:** door de toenemende vraag naar woningen en dus naar bouwcapaciteit is sprake van een toenemende stijging van de bouwkosten. Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd en welke prijzen bovenwaarts moeten worden bijgesteld als gevolg van de grotere vraag en de hierbij horende prijsontwikkelingen?
- **Parameters:** zijn de parameters voor kosten en opbrengstenstijgingen opportuun, beredeneerd vanuit de huidige situatie en de best mogelijke inschatting van de toekomstige ontwikkeling van de grondprijzen en de plankosten?

De vijf P's vormen de basis voor de actualisatie van de grondexploitaties zoals opgenomen in uw paragraaf 'Grondbeleid'.

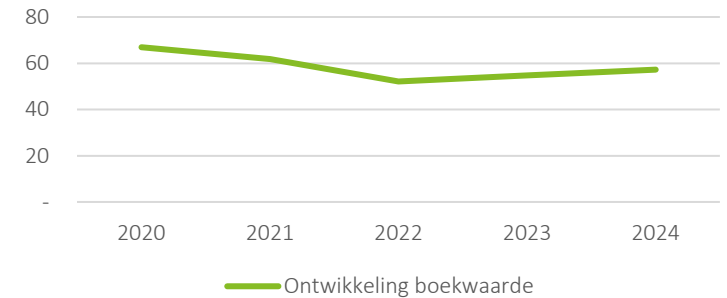
Analyse grondexploitaties

Uit nevenstaande figuren blijkt dat de boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie redelijk stabiel blijft. Het overgrote deel van de nog te realiseren baten en lasten hebben betrekking op twee projecten, De Plantage en Hondsgemet-Noord. De boekwaarde en nog te realiseren baten en lasten van Hondsgemet-Noord zijn nog gebaseerd op het oude plan, aangezien er op balansdatum (31 december 2024) nog geen besluit was genomen over het nieuwe plan.

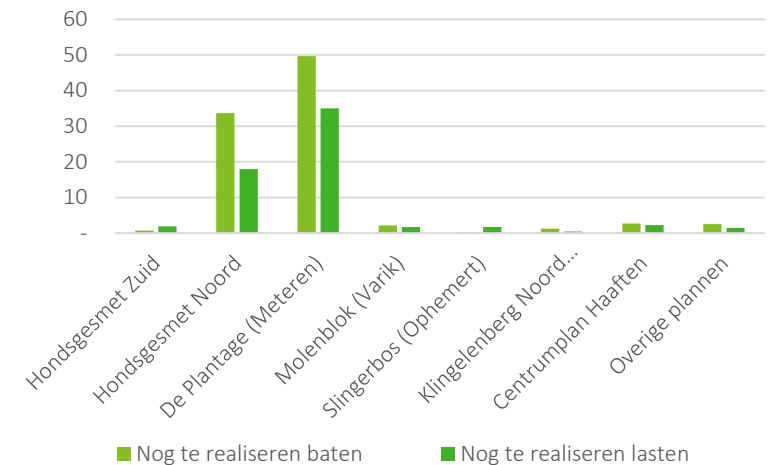
Parameters

Bij de controle van de gehanteerde parameters (kostenstijging, opbrengstenstijging, disconteringsvoet en rente) hebben wij geen materiële afwijkingen geconstateerd. Daarmee achten wij de parameters voor de waardering van de grondexploitatie aannemelijk.

Totale (bruto) boekwaarde bouwgronden in exploitatie (x € 1 miljoen)

Overzicht nog te realiseren baten en lasten per project (x € 1 miljoen)

Voorraad onderhanden werk (grondexploitatie)

Bij onze beoordeling van de door de gemeente gehanteerde veronderstellingen voor het actualiseren van de grondexploitaties – vooral de uitgangspunten voor planning (fasering), programmering en prijsbeleid, maar ook de parameters voor kosten- en opbrengstenstijging en de gehanteerde rekenrente (rente-omslagmethode), hebben wij het volgende in overweging genomen:

- Of de afzonderlijke veronderstellingen redelijk lijken, onderling afhankelijk en intern consistent zijn, en of de veronderstellingen redelijk lijken wanneer ze collectief of in samenhang met andere veronderstellingen worden beschouwd.
- Of de veronderstellingen in de markt de waarneembare veronderstellingen op passende wijze weerspiegelen, met andere woorden: is er consistentie met de algemene economische omgeving en de economische omstandigheden in/bij de gemeente?
- Of de veronderstellingen aansluiten op de (vastgestelde) plannen (besluiten) van de raad.
- Of de veronderstellingen consistent zijn met de ervaringscijfers van de gemeente (met andere woorden: is historische informatie representatief voor toekomstige situaties?).

De grondexploitaties zijn door het college voor de jaarrekening 2024 opnieuw doorgerekend (geactualiseerd) en waar nodig zijn de verwachtingen bijgesteld, waarmee tevens is beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd, en of er mogelijk een (aanvullende) verliesvoorziening noodzakelijk is.

Tussentijdse winstneming

In juli 2019 heeft de commissie BBV de notitie 'Grondbeleid in begroting en jaarstukken' gepubliceerd. Hierin is opgenomen dat gemeente voor tussentijdse winstneming de 'Percentage Of Completion methode' (POC-methode) moeten toepassen. Hierbij geldt dat gemeenten, indien aan een aantal voorwaarden is voldaan, tussentijds winst moeten nemen.

Voor het toepassen van de POC-methode is het van belang dat uw gemeente het resultaat betrouwbaar kan schatten. Ook moet er sprake zijn van verkochte grond en gerealiseerde kosten.

Op grond van de POC-methode heeft uw gemeente in het boekjaar 2024 per saldo voor € 112.000 aan tussentijdse winst genomen.

Prijs-component (opbrengsten)

De nog te realiseren opbrengsten bedragen € 92,9 miljoen. Bij deze controle hebben wij onder andere een aansluiting gemaakt met de plangebieden (juistheid aantal m²'s) en een vergelijking met gerealiseerde grondprijzen in het verleden. Deze hebben wij beoordeeld en hierbij hebben wij geen materiële afwijkingen geconstateerd.

Prijs-component (opbrengsten)

In 2024 zijn voor de plankosten P*Q-ramingen opgesteld. Wij hebben vastgesteld dat de ingerekende plankosten niet onaannemelijk zijn en hebben wij geen materiële bijstellingen in 2024 geconstateerd.

Kostenontwikkeling

De afgelopen jaren is sprake geweest van een forse stijging van bepaalde kostensoorten, waaronder bouwmaterialen. Dit kan een belangrijke impact hebben op de omvang van de nog te maken kosten. Hierbij hebben wij geen materiële afwijkingen geconstateerd.

Belangrijkste bevindingen inzake waardering grondexploitaties

Als onderdeel van de controle van de waardering van de bouwgronden in exploitatie voeren wij een risicoanalyse uit ter bepaling van het risicoprofiel van de individuele grondexploitaties en de hierdoor bestaande kans op een materiële fout in de waardering ervan. Hierbij betrekken wij de huidige boekwaarde, het geprognosticeerde resultaat, en de aard en omvang van de nog te realiseren baten en lasten (liggen hier bijvoorbeeld al contracten of overeenkomsten aan ten grondslag of niet).

Naast de hiervoor genoemde elementen spelen bij de risicoclassificatie van de individuele projecten ook de aard van het project, de programmering en de doorlooptijd een belangrijke rol.

Op grond van onze risicoanalyse hebben wij geconcludeerd dat de grondexploitaties binnen uw gemeente materieel zijn, waarbij wij alle grondexploitaties oor onze controle op deelcomplexniveau hebben geanalyseerd en – waar wij dat noodzakelijk achten op grond van onze professionele oordeelsvorming – geselecteerd voor nadere controle.

Van deze (deel)projecten hebben wij de aannemelijkheid van de nog te realiseren kosten en opbrengsten getoetst en is tevens de getroffen verliesvoorziening of de verantwoorde (tussentijdse) winstneming gecontroleerd. Wij verwachten dat uw gemeente in 2025 blijvend de projecten opnieuw actualiseert en beoordeeld of baten en lasten waar in de berekening rekening mee gehouden wordt nog gerealiseerd gaan worden.

Hondsgemet-Noord

In het accountantsverslag 2023 is melding gemaakt van onzekerheid over de waardering van de gronden binnen het projectgebied, mede doordat er op dat moment nog geen definitief masterplan beschikbaar was. Het was voor ons cruciaal dat de gemeenteraad een besluit zou nemen over de toekomst van Hondsgemet-Noord, aangezien dit rechtstreeks van invloed was op de grondwaarde en de financiële haalbaarheid van het plan.

In het afgelopen jaar zijn hierin belangrijke stappen gezet. De gemeente heeft het masterplan verder uitgewerkt en verschillende scenario's doorgerekend. Tijdens de raadsvergadering van 24 juni 2025 heeft de gemeenteraad het definitieve masterplan en de gewijzigde grondexploitatie vastgesteld.

Met het vaststellen van het masterplan en de gewijzigde grondexploitatie is er nu sprake van een concreet beleidskader voor de ontwikkeling van Hondsgemet-Noord. In combinatie met het positieve saldo op basis van netto contante waarde in de nieuwe grondexploitatie, is de eerder gesignaleerde onzekerheid over de waardering van de gronden komen te vervallen.

Wel is het belangrijk om te benadrukken dat, conform de verslaggevingsregels van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), bij de jaarrekening nog moet worden uitgegaan van de situatie zoals die gold per balansdatum. Aangezien het besluit over het masterplan en de aangepaste grondexploitatie pas op 24 juni 2025 is genomen, is dit formeel ná de balansdatum van 31 december 2024. Daarom wordt in de jaarrekening nog gerekend met het oude plan. Dit heeft echter geen invloed op de uitkomst: ook op basis van het nieuwe, inmiddels vastgestelde plan zou de boekwaarde van de gronden niet afwijken van de huidige waarde. Er is daarmee geen aanleiding tot herwaardering of aanpassing.

Voorraad onderhanden werk (grondexploitatie)

De uitgangspunten die in de grondexploitaties en dus in de jaarrekening 2024 zijn verwerkt, zijn door ons getoetst en als aannemelijk aangemerkt

Wij hebben op grond van de door ons verrichte werkzaamheden inzake de waardering van de grondexploitaties vastgesteld dat uw gemeente:

- Beschikt over actuele ramingen van de nog te realiseren baten en lasten.
- Beschikt over een deugdelijke onderbouwing van de gehanteerde uitgangspunten in de grondexploitaties.
- Een niet onaannemelijk niveau heeft bepaald van de nog te maken plan- en civiele kosten.

De uitgangspunten die in de grondexploitaties en dus in de jaarrekening 2024 zijn verwerkt, zijn door ons getoetst en als aannemelijk aangemerkt.

Verder merken wij volledigheidshalve op dat wij voor de waardering van de grondexploitatie per 31 december 2024 de per die datum vastgestelde projectkaders en genomen besluiten betrokken hebben bij de controle van de waardering. Er is geen rekening gehouden met de effecten van eventuele toekomstige, nog vast te stellen, ambities van uw gemeente.

Fraude, integriteit, en naleving wet- en regelgeving

De beoordeling door het college van burgemeester en wethouders van het risico van materiële fouten in de jaarrekening als gevolg van fraude of van het overtreden van wet- en regelgeving

Bij onze controle vragen wij u jaarlijks inzicht te geven in de eigen inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiële afwijking kan bevatten door fraude of het overtreden van wet- en regelgeving (corporate compliance), inclusief de aard, omvang en frequentie van de inschattingen, het proces dat u daarbij hanteert, en de communicatie daarover met het personeel en met de gemeenteraad. Tijdens deze gesprekken heeft uw organisatie aangegeven zich bewust te zijn van frauderisico's, waaronder het belang van corporate compliance en de analyse van corruptievraagstukken.

Geen wijzigingen in onze initiële inschatting van het frauderisico en geen aanwijzingen voor fraude

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij het college, inclusief het invoeren en onderhouden van interne beheersingsmaatregelen voor de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving, de werking en efficiency van de bedrijfsvoering, en de naleving van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Als accountant verkrijgen wij een redelijke, maar geen absolute, zekerheid dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat, als gevolg van fraude of fouten.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten, doordat sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen of verkeerd voorstellen van zaken, of het doorbreken van de interne beheersing. Onze controle is uitgevoerd met een hoge, maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraudes hebben ontdekt.

Wij hebben de accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en professionele oordeelsvorming toegepast, in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Fraude en integriteit

Jaarlijks verkrijgen wij inzicht in de integriteitsmeldingen, die wij vervolgens doorspreken met uw ambtelijke organisatie. Wij hebben op basis van onze controle en de besprekingen geen fraudegevallen geconstateerd.

Onze conclusie is voorts dat uw gemeente op een adequate wijze opvolging geeft aan geïdentificeerde integriteitskwesties, en hierover tijdig met ons in contact treedt.

Interne beheersing en IT-omgeving

Belangrijkste bevindingen voor de interne beheersing vanuit de controle van het boekjaar 2024

Managementletter 2024, toegespitst op de interne (financiële) beheersing

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in het najaar van 2024 een interim-controle uitgevoerd. Deze interim-controle was primair gericht op de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing, voor zover van belang voor onze controle van de jaarrekening.

Voor de bevindingen van de interim-controle verwijzen wij naar onze managementletter 2024 gedateerd d.d. 13 maart 2025.

In de managementletter hebben wij een aantal aandachtspunten voor het opstel- en controleproces van de jaarrekening 2024 benoemd. Als onderdeel van onze werkzaamheden voor de jaarrekening zijn wij nagegaan of deze aandachtspunten voldoende zijn opgevolgd. Voor zover de opvolging en/of onze controle ervan hiertoe aanleiding geven, hebben wij onze bevindingen in dit accountantsverslag bij het betreffende onderwerp verwerkt.

Inkoop en aanbestedingen

Tijdens de interim-controle hebben wij geconstateerd dat bij het verlengen of uitbreiden van contracten, niet altijd zichtbaar wordt getoetst of de verlenging voldoet aan de Europese aanbestedingsrichtlijnen. Aanbeveling was om hier een procedure voor in te richten.

Wij merken op dat de eerder gerapporteerde bevinding een aanbeveling nog niet is opgevolgd.

Prestatielevering

Wij stellen vast dat uw organisatie in mei 2024 een aangepaste beleidsnotitie inzake prestatielevering heeft vastgesteld, maar dat deze veelal niet wordt nageleefd. Tijdens de jaarrekeningcontrole hebben wij vastgesteld dat deze bevinding nog steeds van toepassing is. Bij het uitvoeren van detailwaarnemingen op de prestatielevering van inkoopfacturen, kost het met name team VIC vaak veel moeite om onderbouwende stukken voor de prestatielevering te ontvangen.

Sociaal domein

Ten tijde van de interim-controle hebben wij vastgesteld dat bij afgifte van een beschikking voor WMO of Jeugdzorg geen sprake is van een zichtbare afgedwongen controle op de inhoud van de beschikking. Bij beschikkingen met een totale waarde beneden de € 25.000, is er sprake van 'zelfbeschikking', wat betekent dat de consulent die het zorgonderzoek uitvoert ook de beschikking afgeeft zonder collegiale toetsing. Bij afwezigheid van aanvullende interne beheersingsmaatregelen loopt uw organisatie het risico dat onterechte/onvolledige/onjuiste beschikkingen worden verstrekt.

Als gemeente kunt u ervoor kiezen te blijven werken met 'zelfbeschikkers'. Het is dan wel noodzakelijk dat er aanvullende interne beheersingsmaatregelen worden ingebouwd. Op dit moment zijn de aanvullende interne beheersingsmaatregelen nog onvoldoende zichtbaar. Verder blijkt uit de verbijzonderde interne controle naar voren dat de dossiervorming niet altijd volledig is.

Wij merken op dat de eerder gerapporteerde bevinding een aanbeveling nog niet is opgevolgd.

IT-Audit

In het voorjaar van 2024 hebben wij bij uw organisatie een IT-audit uitgevoerd op uw General IT Controls (GITC's). Naast de IT-audit met betrekking tot de GITC's van de Windows AD omgeving en de applicaties Key2Financiën en Suite, hebben wij ook de beheersing van in bredere zin onderzocht aan de hand van het Deloitte IT Maturity Model, waarmee de volwassenheid kan worden gemeten op de domeinen IT Governance, IT Risicomanagement, Security & Privacy en IT Leveranciersmanagement.

Tijdens onze interim-controle eind 2024 hebben wij de opvolging beoordeeld van deze bevindingen, deze kunt u terugvinden in de managementletter gedateerd d.d. 13 maart 2025.

Van uw organisatie hebben wij begrepen dat er actief wordt gewerkt aan de opvolging van de aanbevelingen. Wij zullen tijdens de volgende interim-controle opnieuw beoordelen in hoeverre voortgang is geboekt op de verschillende domeinen.

Subsidieverstrekingen

Tijdens onze interim-controle hebben wij geconstateerd dat het proces rondom subsidieverstreking onvoldoende interne beheersingsmaatregelen kent. Hierdoor onderkennen wij een verhoogd risico op ondoelmatige en/of onrechtmatige besteding van publieke middelen.

Specifiek constateren wij dat bij de verstrekking van subsidies geen systematische inhoudelijke controle plaatsvindt op de juistheid en rechtmatigheid van de verstrekte middelen. Er wordt aan de voorkant geen gestructureerde beoordeling uitgevoerd om vast te stellen of subsidieaanvragen voldoen aan de gestelde voorwaarden.

Wij merken op dat deze bevinding nog niet is opgevolgd. De gemeente heeft inmiddels wel stappen gezet, onder meer door de aanstelling van een subsidiecoördinator. Vanwege het cyclische karakter van het subsidieproces hebben wij de daadwerkelijke implementatie van verbetermaatregelen op dit moment echter nog niet kunnen vaststellen.

Bijlagen

A1 - Niet-gecorrigeerde controleverschillen

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de niet-gecorrigeerde controleverschillen groter dan de rapporteringstolerantie van € 100.000.

Aard van de fouten	Getrouwheid
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen voorgaande periode	
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen huidige periode:	
Te veel rente toegerekend aan taakvelden	€ 485.000
Totaal getrouwheidsfouten	€ 485.000

- Wij hebben van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college het bovenstaande heeft bevestigd. Dit houdt in dat eventuele niet-geconstateerde en daardoor niet-gecorrigeerde afwijkingen, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn. Het college heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere niet-gecorrigeerde afwijkingen.

A2 - Onzekerheden in de controle

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de onzekerheden groter dan de rapporteringstolerantie van € 100.000.

Aard van de onzekerheden	Getrouwheid
• Onzekerheid PGB-bestedingen	€ 453.000
• Onzekerheid WMO als gevolg van het ontbreken van productieverantwoordingen met controleverklaringen	€ 106.700
• Onzekerheid Jeugd als gevolg van het ontbreken van productieverantwoordingen met controleverklaringen	€ 559.300
Totaal onzekerheden in de controle getrouwheid	€ 1.119.100

- Wij hebben van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college het bovenstaande heeft bevestigd. Het college heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere onzekerheden.

A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen

Onze controlestandaarden vereisen dat wij afwijkingen van materieel belang in de toelichting signaleren om de gemeenteraad in staat te stellen een inschatting te maken van de gevolgen daarvan voor de jaarrekening. De tabel hierna bevat een weergave van die onderwerpen uit de toelichting waarvan wij denken dat de gemeenteraad deze nader dient te beoordelen.

Toelichting	Bron van de toelichtingsvereiste	Kwantitatieve of kwalitatieve overwegingen
Niet van toepassing	Niet van toepassing	Niet van toepassing

B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2024

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de strekking van ons getrouwheidsoordeel bij de jaarrekening 2024 en onze conclusies ten aanzien van de rechtmatigheid van de SiSa-bijlage 2024. Tevens nemen wij onderstaand de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die onder SiSa vallen op.

- De strekking van ons getrouwheidsoordeel bij de jaarrekening: goedkeurend.
- De strekking van ons rechtmatigheidsoordeel over de baten, lasten en balansmutaties SiSa: goedkeurend.

Per regeling geven wij in de volgende tabel aan of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

Code	SiSa-regeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagproblematiek 2021	N.v.t.	€ 0	
BZK C62	Regeling specifieke uitkering kwijschelding gemeentelijke belastingen	N.v.t.	€ 0	
C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	N.v.t.	€ 0	
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	N.v.t.	€ 0	
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingenonderwijsvertragingen	N.v.t.	€ 0	
D23	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen	N.v.t.	€ 0	
E44	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027	N.v.t.	€ 0	
E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)	N.v.t.	€ 0	
E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	N.v.t.	€ 0	
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet _gemeentedeel 2024	N.v.t.	€ 0	
G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet _totaal 2023	N.v.t.	€ 0	
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking) _gemeentedeel 2024	N.v.t.	€ 0	
G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking) _totaal 2022	N.v.t.	€ 0	
G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) _totaal 2023	N.v.t.	€ 0	
Subtotaal			€ 0	

B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2024

Code	SiSa-regeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
Subtotaal			€ 0	
G4A	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) _totaal 2023	N.v.t.	€ 0	
G10	Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2024	N.v.t.	€ 0	
G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2024	N.v.t.	€ 0	
G12A	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ totalen 2023	N.v.t.	€ 0	
G13	Onderwijsroute _ deel gemeente 2024	N.v.t.	€ 0	
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	N.v.t.	€ 0	
H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	N.v.t.	€ 0	
H35B	Specifieke uitkering SPUK IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)	N.v.t.	€ 0	
J9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	N.v.t.	€ 0	
J209	Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen	N.v.t.	€ 0	
J32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	N.v.t.	€ 0	
J55	Aanpak energiearmoede	N.v.t.	€ 0	
J56	Regeling huisvesting aandachtsgroepen	N.v.t.	€ 0	
J75B	Regiodeals 3e tranche (SiSa tussen medeoverheden)	N.v.t.	€ 0	
J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	N.v.t.	€ 0	
K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	N.v.t.	€ 0	
M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	N.v.t.	€ 0	
Subtotaal			€ 0	

C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Bevestiging onafhankelijkheid

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de “Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)” en vormen een belangrijk onderdeel van het ‘normenkader’ waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Deloitte ingebod.

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van de gemeente West Betuwe in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Stelsel van waarborgen om onze onafhankelijke positie te waarborgen

Deloitte beschikt over een stelsel van maatregelen om haar onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Dit stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen.

Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico's ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle gevolmachtigden en werknemers bij Deloitte.
- Procedures voor de organisatie van periodieke trainingen inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze gevolmachtigden en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.

- De benoeming van professionals op seniorniveau die verantwoordelijk zijn voor het continu actualiseren van de procedures en voorschriften, de tijdige bekendmaking ervan en het adequaat functioneren van het gehele stelsel van waarborgen.
- Procedures voor een schriftelijke rapportage per controlecliënt waarin is vastgelegd of sprake is van omstandigheden die de onafhankelijkheid van de accountant die de controleopdracht uitvoert bedreigen, op welke wijze met potentiële bedreigingen is omgegaan en, indien er bedreigingen zijn gesignaleerd, welke maatregelen dan zijn genomen om deze bedreigingen voor de onafhankelijkheid weg te nemen. De vastlegging van deze beoordeling, inclusief een gemotiveerde conclusie (de zogenoemde ‘onafhankelijkheids-evaluatie’), wordt in het dossier opgenomen.
- Procedures die vereisen dat een daartoe geëigende afdeling binnen Deloitte wordt geconsulteerd, als sprake is van een mogelijke aantasting van de onafhankelijkheid in relatie tot een specifieke cliënt. Indien de bestuursstructuur van de controlecliënt voorziet in een gemeenteraad, raadscommissie of auditcommissie, overwegen wij ook een van deze instanties te raadplegen.
- Procedures voor het interne toezicht in relatie tot de toetsing en bewaking van de naleving van de onafhankelijkheidsvoorschriften.

De opzet en werking van ons stelsel van maatregelen wordt periodiek door de externe toezichthouder getoetst.

Interne roulatie

Een te grote mate van vertrouwdschap of vertrouwen kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de wettelijke controle van een controlecliënt meewerken.

Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht. Waar nodig nemen wij maatregelen om deze bedreiging weg te nemen.

Onze beoordeling heeft geen aanleiding gegeven om het komend boekjaar teamleden bij de gemeente West Betuwe te rouleren.

Persoonlijke, zakelijke of financiële relaties met de gemeente West Betuwe

Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Deloitte, haar gevolmachtigden en haar medewerkers en de gemeente die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken die aan u gerapporteerd dienen te worden.

Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid

De Nederlandse onafhankelijkheidsregels vereisen dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste organen informeert over geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die Deloitte, een bestuurder of interne toezichthouder van Deloitte of een lid van het controleteam heeft ontvangen van of verstrekt aan de gemeente of een bij de gemeente betrokken persoon. Hierbij is een drempel van € 100 opgenomen in de regels.

Wij hebben geen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid met een (geschatte) waarde van meer dan € 100 ontvangen of verstrekt, en zijn daarom van mening dat er geen sprake is van een bedreiging voor de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht.

Onder Deloitte wordt verstaan één of meer van Deloitte Touche Tohmatsu Limited (“DTTL” of “Deloitte Global”), haar wereldwijde netwerk van member firms en aan hen verbonden entiteiten (tezamen, de “Deloitte-organisatie”). DTTL en haar wereldwijde netwerk van member firms en aan hen verbonden entiteiten zijn juridisch gescheiden en onafhankelijke entiteiten, die elkaar niet kunnen verplichten of binden ten aanzien van derden. DTTL en iedere DTTL member firm en aan hen verbonden entiteiten zijn aansprakelijk voor hun eigen handelen en nalaten, en niet voor het handelen of nalaten van een andere entiteit. DTTL verleent geen diensten aan cliënten. Raadpleeg www.deloitte.com/about voor meer informatie.

Deloitte levert toonaangevende audit- en assurance-, belastingadvies- en juridische diensten, en diensten op het gebied van consulting, financial advisory, en risk advisory aan bijna 90% van de Fortune Global 500® en duizenden particuliere bedrijven. Onze professionals leveren meetbare en blijvende resultaten die het vertrouwen van het publiek in kapitaalmarkten helpen versterken, klanten in staat stellen te transformeren en bloeien, en de weg wijzen naar een sterkere economie, een meer rechtvaardige samenleving en een duurzame wereld. Voortbouwend op haar meer dan 175-jarige geschiedenis, omvat het bereik van Deloitte meer dan 150 landen en gebieden. Ontdek hoe de meer dan 415.000 mensen van Deloitte wereldwijd een impact maken die ertoe doet op www.deloitte.com.

Deze communicatie bevat louter algemene informatie en noch DTTL, noch haar wereldwijde netwerk van member firms of aan hen verbonden entiteiten verleent door middel van deze communicatie professioneel advies of diensten. Voordat u een beslissing neemt of actie onderneemt die van invloed kan zijn op uw financiën of uw bedrijf, dient u een gekwalificeerde professionele adviseur te raadplegen. Geen enkele entiteit in de Deloitte-organisatie is verantwoordelijk voor enig verlies dat wordt geleden door een persoon die op deze communicatie vertrouwt.